

På väg

FÖR 5000 ÅR SEDAN KOM DE FÖRSTA MÄNNISKORNA till det havslandskap som senare skulle bli Ingarö. De kom långväga ifrån, i båt över havet, för att jaga och fiska. Då var detta ett kargt och vidsträckt vattenrike, hemvist för havsörn, sjöfågel och gråsäl. På land fanns gott om hare och annat småvilt. I havet kunde man fiska gädda, abborre och braxen.

Så småningom blev Ingarö en plats för bofasta fiskarbönder, med båtar vid bryggan, häst i stallet och vresrosor vid stugknuten. Vattnet, havet, var transportvägen. Man rodde och seglade, till Tyresö, Älgö, Saltsjöbaden eller Stockholm. På vintrarna kunde isen bära både häst, folk och släde. Man for till marknader för att sälja saltad strömming och köpa spannmål till hushållet.

Stigar, upptrampade av oräkneliga stövelpar och barfotabarn, och av

kossor på väg till bete, blev med tiden farbara vägar. Här rullade vagnar och kärror, dragna av trofasta ök. När regnet piskade marken blev vägarna leriga och svårframkomliga. De flesta människor gick, genom skogar, över ängar och åkrar, trampade vägdamm, till skolan, kyrkan, affären, eller bara till bryggan, åkern, lagårn, avträdet. Skor och kängor slets och skomakaren hade gott om jobb. Med 1800-talet kom ångbåten, och med den kom sommargästerna. De kom med båten Prins Gustaf från stan, tog cykeln till badstranden eller till affären för att köpa glass. Många tog bussen. Det gick snabbt på den nya, breda vägen, den som löper parallellt med den gamla farvägen, kanalen som skiljer Ingarölandet från Värmdölandet. Flera kom, då som nu på 2000-talet, långväga ifrån, på flykt från krig, över okända hav, till ett nytt hem och en helt ny tillvaro i ett främmande land. Till Sverige, Stockholm, Värmdö och Ingarö, till måsskrik och koltrastsång, till förmiddagsfika och lussekatter, till skärgårdsbåtar och Slussenbussar.

I dag har nästan alla Ingaröbor bil. Minst en. I hela landet finns ungefär fem miljoner personbilar. Ingen åker längre häst och vagn. Hästar används till annat. Men de gamla hästvagnarna finns kvar. I uthus och gamla lador står trillor, landäer, promenadvagnar, kärror, skindor, gigger och andra fordon som för inte så väldigt länge sedan rullade på knaggliga, dammiga vägar. Hur många vagnar som står undanställda och bortglömda på Ingarö är okänt. Och varifrån vagnen på bilden kommer eller vem som ägt den vet vi inte heller. Vagnen, som är en åktrilla, är från början av 1900-talet. Den skänktes till Ingarö hembygdsförening för många år sedan och har stått i förråd sedan dess. Några uppgifter om givaren har inte hittats. Trillan är något sliten och den är inte komplett. En bakre sits saknas. Något större ekonomiskt värde har den inte heller. Vagnstypen är mycket vanlig och den som önskar kan lätt komma över en liknande vagn för några tusenlappar. Men trots det ringa ekonomiska värdet och det okända ursprunget kan vagnen ändå fungera som ett nyckelhål till berättelser om vår historia. Den låter oss blicka in i en förgången tid, en värld som vi skulle känna igen oss i men som samtidigt känns främmande och avlägsen. När denna vagn rullade på Ingarös vägar var bilar ännu något nytt och ingenting som varje familj ägde. De flesta ingaröbor försörjde sig inom lantbruket. De var pigor och drängar, brukare eller arrendatorer på torp, gårdar och gods. Några få var hemmansägare. En del var hantverkare, andra var arbetare. Sommargäster